

जाहिरातींचे दर.
सालील पत्त्यावर चौकशी
करावी.
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे २.

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु. ४.
(टपाल हंडिल माफ)
किरकोळ अंकास
एक आणा.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख ९ जून, १९३७

अंक २३

Sir Parashurambhau College, Poona 2

The College opens for the academical year 1937-38 on Monday, the 21st June 1937. Students should secure their admission early by enrolling their names in the College office between 12 (noon) and 3 P.M. from the 7th of June onwards. Applications for admission to the Residency should be made to the Rector. There is accommodation for Ladies also in a newly built separate Residency. Applications should be addressed to the Resident Warden, (Mrs. Sumitrabai Kerkar) Hostel for Ladies, Sir Parashurambhau College, Poona 2. Provision has been made for teaching Ardhamagadhi, French, Persian and Pali. There are many attractive scholarships and prizes in all classes and particularly to first-class students in Inter & B. A.

For particulars see College prospectus, 1937, which is supplied free on application.

R. D. KARMARKAR,
Principal.

Sir Parashurambhau College.
26th May, 1937.

FERGUSON COLLEGE, POONA

Opens on 21st June 1937. Accommodation being limited to 1200 undergraduates, students should apply to the Principal in time for admission (both to the classes and the Hostel) on prescribed forms with the necessary fee. Admissions will be granted from 7th June on working days (12 noon to 3 P. M.).

K. K. & Co.
Photographic Dealers
POONA.

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी.

	रुपये
अधिकृत भांडवल	१,००,०००
जमा असलेले भांडवल	८२,०००
रिझर्व्ह फंड	२,७९४
इतर फंड	८९०
मुदतबंद ठेवी	१,६४,२४१
सेविंग्ज वॅक ठेवी	६,४७०
मॅबरांकडून येणे असलेले कर्ज	२,६८,९३०
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यांत	
गुंतविलेली एकूण रक्कम	४१,५०८

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवींची रक्कम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात. आतांपर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्यांहून केव्हाही कमी दिले गेले नाही. सोसायटी आपल्या मॅबरांना त्यांच्या घरांचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज.

“नवीन फॅशनचे चित्ताकर्षक रंग, मोहकपणा व टिकाऊपणा”

हे मुख्य गुण ज्या मालांत आहेत ती टिकेकरीच हें कोणीही कबूल करील. मग दुसरा माल पहण्याचे मानगडीत तरी कां पडता ! पोस्टेजकारितां १॥ आप्यांचीं तिकीटें पाठवां. म्हणजे मोफत नमुने घरबसल्या येतील व चालू फॅशनची कोणतीं पातळें त्यांची कल्पना देतील ! (डिपॉझिट घेऊन एजन्सी देणे आहे. तरी गरजूंना अवश्य चौकशी करावी.)

दि टिकेकर टेक्सटाइल मिल लि., टिकेकर वाडी.

दि टिकेकर टेक्सटाइल मि. लि., पोस्ट टिकेकरवाडी, सोलापूर

विविध माहिती

बाजारमात्र वाढविण्याकरिता पिकाचा नाश जगातील कॉफीच्या एकूण उत्पादनापैकी शेकडा ७० इतकी कॉफी एकट्या ब्राझील देशात तयार होते मालाच्या बाजार मावाचें नियंत्रण करण्याकरिता तेथील सरकार तयार झालेल्या कॉफीपैकी शेकडा ३० इतक्या पिकाचा नाश करवतें.

ग्रेटब्रिटनची औद्योगिक प्रगति गेल्या शभर वर्षांमध्ये ग्रेटब्रिटनची प्रगति कशी होत आली आहे, हे खालील आकड्यावरून स्पष्ट समजून येईल.:-

वर्ष	रुपये	लोकसंख्या	आयात निर्गत	रेल्वेस्ते	कोळशाचे उत्पादन	पूज्य आयात
१८३७	६२ को.	२ को ६७ ल	१३० को	५२०	६३	२३
१९३६	१८३	४ को ७१ ल	१,६७०	३६,८६६	२२३	१७३

लाहोर येथील औद्योगिक प्रदर्शन येत्या वर्षाचे अखेरीस लाहोर येथे एक मोठे औद्योगिक प्रदर्शन भरविण्याचा पंजाब सरकारचा विचार असून त्याकरिता ११ लक्ष रुपये खर्च येईल असा अंदाज आहे हिंदुस्थानातील इनर प्रातामधील व परदेशातील सरकारास प्रदर्शनामध्ये माल पाठविण्याविषयी विनंति करण्यात येईल

वृत्तपत्राच्या कंपनीचा प्रचंड नफा वृत्तपत्रे व मासिके चालविणाऱ्या "अलाइड न्यूजपेपर्स लि" ह्या ब्रिटिश कंपनीस गेल्या वर्षी १३ कोटी रुपये नफा झाला, त्यातून भागीदारांस ९ टक्के दराने डिविडंड देण्यांत आले. हिंदी वृत्तपत्रकर्त्यांस ही सुस्थिति स्पृहणीय वाटे.

नवा ब्रिटिश कर तहकूब झाला मागाच्या प्रधान मंडळातील फडनवीस, मि चेंबरलेन, ह्यांनी सुचविलेली वाढत्या नफ्यावरील कराची योजना सरकारने मार्ग वेतली असल्याचे, त्यांनीच नवीन मुख्य प्रधान ह्या नात्याने पार्लमेंटांत जाहीर केले आहे. ह्या कराच्या व्यवहार्यतेविषयी व्यापारी वर्गाने शका व्यक्त केली होती.

पंजाबमधील पाणीपुस्त्याची योजना मिनावली जिल्ह्यामधील जमिनीस पाणी पुरविण्याकरिता सिंधु नदीवर धरण बांधण्यात यावयाचे आहे. ह्या योजनेवर सुमारे ४ कोटी रु खर्च होतील हवेली बहादुर शाहाचे उत्तरेस धाड मैलावर झेलम नदी अडवून कालवे काढण्याची योजनाहि निश्चित झाली आहे. ह्या 'हवेली' योजनेस ५ कोटी रु खर्च येईल

इतिहासाचे चित्रीकरण जर्मनी व फ्रान्स ह्या दोन देशांचे आज कित्येक पिढ्यांचे वाकडे आहे. ह्या देशांत घडलेल्या प्रसंगांचे चित्रीकरण प्रत्येक राष्ट्र आपल्या स्वतःच्या समजूतीप्रमाणे करित असते व त्यामुळे सहाजीकच ऐतिहासिक सत्यावर पूर्वग्रहांचे वेष्टन चढते. जर्मनी व फ्रान्स ह्या देशातील इतिहासाच्या शिक्षकांनी एकत्र विचार-विनिमय करून अशी विरोध स्थळे शक्य तेवढी कमी केली आहेत. सुमारे ३५ ऐतिहासिक प्रसंगांसंबंधी त्यांचेमध्ये समजूत पटली आहे.

कलकत्ता ट्रामवेज लि

वरील कंपनीची वार्षिक सभा गेल्या महिन्यात लंडन येथे सर जिऑफ्रे क्लार्क ह्याचे अध्यक्षतेखाली भरली होती. कंपनीने आठ टक्के दराने डिविडंड वाटले आहे.

मुंबई ते राजकोट विमानाने प्रवास मुंबई ते काठेवाड विमानाची वहातूक करणाऱ्या "एअर सर्व्हिस ऑफ इंडिया लि" च्या कामास सुरवात झाली आहे कंपनीच्या विमानाचे पहिले उड्डाण ता ३१ मे सेजेई झाले.

सर सी व्ही रमण व बंगलोर इन्स्टिट्यूट बंगलोर येथील सायन्स इन्स्टिट्यूटचे गव्हर्निंग कौन्सिल व इन्स्टिट्यूटचे डायरेक्टर सर चंद्रशेखर रमण ह्यामध्ये अत्यंत तीव्र स्वरूपाचे मतभेद उदस्थित झाले असल्याकारणाने सर रमण ह्यास आपला इन्स्टिट्यूटशी असलेला संबंध सोडून यावा लागणार आहे असे समजते

मि एफ ई दिनशा ह्यांचे स्मारक मुंबई येथील धनाढ्य व्यापारी व औद्योगिक क्षेत्रातील एक नेते मि एफ ई. दिनशा हे गेल्या वर्षी निवर्तले त्यांचे कायम स्मारक करण्याकरिता नेमलेल्या कमिटीने २ लक्ष रु. जमविले असून ती अजून १ लक्ष रु. मिळविणार आहे ह्या रकमेतून, व्यापारविषयक व आर्थिक प्रश्नासंबंधाच्या पुस्तकाचा एक संग्रह स्थापन करण्याचे कमिटीने योजिले आहे.

सर ललुभाई सामळदास स्मारक सहकारी चळवळीचे एक पुढारी आणि व्यापार व उद्योगधंदे ह्यांच्या क्षेत्रातील एक नेते, के. सर ललुभाई सामळदास, ह्यांचे स्मारक करण्याचे मुंबई प्रांतिक सहकारी इन्स्टिट्यूटने ठरविले आहे मुंबईच्या उपनगरांत एक हॉल व लायब्ररी आणि इलाख्यातील वेगवेगळ्या विभागांतल्या स्नेह्यांतील सहकारी सोसायट्याकरिता इमारती के. सर ललुभाईचे स्मरणार्थ उभारण्यात यावयाच्या आहेत, अशी योजना असल्याचे समजते.

चहाच्या निर्मतीचा हिंदुस्थानचा वाटा १९३७-३८ सालामध्ये हिंदुस्थानातून ३२,८५,२६,१३३ पौंड चहाची निर्गत होण्यास मजुरी असल्याचे हिंदुस्थान सरकारच्या गॅझेटात जाहीर झाले आहे

सिंधमधील लाचलुचपतीस आळा घालण्याचा प्रयत्न सिंध प्रांतामधील सरकारी नोकरात प्रचलित असलेल्या लाचलुचपतीच्या प्रकारांचा जाहीर उल्लेख तेथील गव्हर्नराने आपल्या एका भाषणांत मार्गेच केला होता ह्या प्रकारास आळा घालण्याकरिता उपाययोजना सुचविण्यासाठी पी डब्ल्यू डी, पोलीस व न्याय ह्या तीन खात्यांकरिता स्वतंत्र बिनसरकारी कमिटी नेमण्याचे ठरले आहे.

पोस्टखात्याच्या उत्पन्नांत वाढ एप्रिल १९३७ मध्ये गेल्या वर्षाच्या एप्रिल महिन्याच्या मानाने पोस्ट व तार खात्यास १२ लक्ष रु. जास्त उत्पन्न झाले ही वाढ अशीच वर्षभर चालू राहिल, अशी अपेक्षा आहे.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

रूपये किंमत	
२३-५-३७ ते २८-५-३७	१९,२३,९८८
२९-५-३७ ते ५-६-३७	४,६१,६९१
२१-९-३१ ते ५-६-३७	२,९७,९९,८८,४५३

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... २७८	८ सिव्हिल सर्व्हिस परीक्षा व हिंदी उमेदवार .. २८४
२ उद्योगदिन ... २७९	९ राष्ट्रीय शिक्षण मंडळाचे आयुर्वेद शिक्षणाचे कार्य २८५
३ हे सर्व सोने कोठे गडप होतें? ... २७९	१० शि प्र म चें स्कूल ऑफ कॉमर्स ... २८७
४ म्हेसुरांत विजेची वाढती मागणी ... २८०	११ यंत्रसामुग्रीची आयात २८७
५ स्फुट विचार... २८०	१२ "मराठी सेंटर" चें नवें कार्यक्षेत्र ... २८८
शेअर बाजाराचे चालक जागे झाले—धंदेशिक्षण आणि बेकारी-कागदावरील जकान कमी करा—हिंदुस्थानातील शेतीस पाणीपुरवठा	१३ जाहिरातीमधील परका शब्द ... २८८
६ नगर रचनेच्या कायद्यात दुरुस्ती .. २८२	१४ मुचई इलाख्याचें शेतकी सातें ... २८९
७ पुणे येथील औद्योगिक दिन २८३	१५ कलकत्त्याची वीज कंपनी २८९
	१६ निवडक—बाजारभाव २९०
	१७ श्री नां दा ठा महिला विद्यापीठाचें कॉलेज, पुणे २९०

अर्थ

बुधवार, ता ९ जून १९३७

उद्योगदिन

राष्ट्रीय प्रगतीच्या दृष्टीने महत्त्वाच्या वाटणाऱ्या प्रश्नास व चळवळीस प्रोत्साहन मिळावें ह्या हेतूने त्या संवधात "दिन" पाठण्याची प्रथा अलीकडे पडली आहे. अशा प्रश्नाचे व विषयाचे बाबतीत समाजात जागृति व आस्था उत्पन्न व्हावी हा उद्देश सद्गुरु प्रघाताचे मुळाशी असतो. औद्योगिक प्रगतीचें महत्त्व हिंदुस्थानास व विशेषतः महाराष्ट्रास किती आहे हे सांगायला नको. तथापि, ह्या संवधात जागृति व संघटना ह्याचें कार्य अजून व्हावयाचें आहे. त्याचें महत्त्व लक्षांत घेऊन येथील द्वारापकर टेलरिंग कॉलेजच्या चालकांनी उद्योग-दिन साजरा करण्याचा उपक्रम होण्यासाठी मेहनत घेतली हे अभिनंदनीय आहे ह्या कार्मी त्यांनी औद्योगिक प्रगतीविषयी आस्था व सहानुभूति वाटणाऱ्या संस्था व व्यक्ती ह्यांचें सहकार्य व मान्यता मिळवली आहे. दिन साजरा करणें म्हणजे प्रचारकार्य होय आणि त्यास शैक्षणिक महत्त्व असतें, ही गोष्ट ध्यानात बाळगली जाऊन उद्योग-दिनाच्या उपक्रमाचा उपयोग व्यवस्थित, भरीव व परिणामकारक रीतीने होणें आवश्यक आहे. पुढील कार्यक्रमाची दिशा निश्चित करणें व ती योजना पार पाडणें ह्या संबधानें द्वारापकर टेलरिंग कॉलेजात भरलेल्या सभेत अध्यक्षानांनी सूचना केली आहे तिचा योग्य विचार होईल अशी आम्हांस आशा आहे.

धंदेशिक्षणाच्या महत्त्वाचें प्रतिपादन सर तेज बहादुर सपू ह्यांनी इंग्लंडमध्ये एका भाषणात नुकतेंच केलें, त्याचा परा मर्श आम्हीं आज दुसरीकडे घेतला आहे. व्यावहारिक शिक्षणाबरोबर हिंदी उद्योग-धंद्यांचा विस्तार होणें कसे अगत्याचें आहे हे तेथें आम्हीं दाखविलें आहे. औद्योगिक प्रगति झाल्यावांचून हिंदी बेकार तरुणांस पोटापाण्याचा व्यवसाय मिळणार नाही, हे ध्यानांत ठेवणें पाहिजे. नाहीतर बेकाराचा प्रकार

बदलण पण बेकारी नाहीशी होणार नाही. पुण्यांत उद्योग दिन साजरा करण्याचा उपक्रम गेल्या आठवड्यांत झाला, त्याचें वरील दृष्टीनेच महत्त्व आहे. कित्येक तरुणांनी निराशामय परिस्थितीस तोंड देऊन उद्योगधंद्याचे नवीन मार्ग कसे काढले ह्या विषयीचा स्वतःचा अनुभव त्या कार्यक्रमांत अनेक वक्त्यांनी निवेदन केला, तो स्फूर्तिदायक होता. पुरुषाचे व स्त्रियांचे धंदे, हस्त-व्यवसाय व व्यापार ह्या विषयीचें शिक्षण, पोटापाण्याचे नवे मार्ग शोधून काढण्यास लागणारी कल्पकता व ते यशस्वी होण्यास आवश्यक असलेली चिकाटी आणि प्रगतीचे बाबतीत जनतेकडून उत्तेजन व सहाय मिळण्याची आवश्यकता ह्या मुद्यांवर भर देणारी व आधीं केलें मग सांगितलें ह्या प्रकारचीं स्वानुभवावर आधारलेलीं तीं निवेदनें होती आणि म्हणूनच तीं स्फूर्तिदायक व आशाजनक वाटलीं

उद्योग दिनाचा उद्देश व कार्ये आणि औद्योगिक उन्नती-सवधाची महाराष्ट्राची सद्यस्थिती ह्याचें प्रो काळे यानीं आपल्या अच्यक्षाय भाषणात सोपपत्तिक व सोदाहरण विवेचन केलें. व्यावहारिक शिक्षण आणि धंदे-व्यवसायाचा विस्तार ह्याचा निकट संबंध आहे आणि केवळ धंदेशिक्षणानें काम भागणार नसून कारखाने, लहान सहान उद्योग, मालाच्या विक्रीच्या कार्यक्षम व्यवस्था ह्याच्या बाबतीत एकसमयावच्छेदेकरून प्रगति झाली पाहिजे ह्या मुद्यावर त्यांनी जोर दिला. समाजाची बदलती अभिरुची पाहून गिन्हाइकाचें समाधान करण्याचे फायदेशीर मार्ग तरुणांनी शोधून काढिले पाहिजेत आणि त्यांच्या ह्या उद्योगास समाजानें ह्यीज सोसूनही सहाय दिलें पाहिजे असें त्यांनी सांगितलें कोणत्याही घद्यांत उमेदवारी करून त्याचें ज्ञान मिळवणें महत्त्वाचें असतें आणि ह्या पूर्वं तयारीस तरुणांनी कंटाळतां कामा नये. त्याचप्रमाणें, धंदेवाल्यांनी होतकरू तरुणांस उत्तेजन देण्यात कसूर करू नये ह्या बाबतीत उद्योगदिन समरमाचे प्रसर्ग देण्यात आलेली माहिती उत्तेजनकारक होती, तिचा प्रो. काळे ह्यांनी समाधानपूर्वक उल्लेख केला आणि स्त्रियांसाठी धंदेशिक्षण देण्याची सोय सेवासदनांत करण्यात आली आहे तिच्या बद्दल त्या संस्थेचें अभिनंदन केलें. उद्योगदिनाच्या उपक्रमास स्थायी स्वरूप देण्याचा आणि तो शक्य तितका अधिक उपयुक्त करण्याचा प्रयत्न आतां झाला पाहिजे

हे सर्व सोने कोठे गडप होतें ?

जगांतील सार्णीमधून, त्याची किंमत वाढल्याकारणानें, सोने अधिक बाहेर निघत आहे आणि हिंदुस्थानामधून होणाऱ्या सोन्याच्या निर्गतीचा प्रवाह सारखा चालूच आहे. हे सगळें सोने जातें कोठे व त्याचें होतें तरी काय हा प्रश्न सहजच उद्भवतो. सोन्याचा जागतिक पुरवठा वाढला असतां त्याचा उपयोग कोणी तरी करीत असलें पाहिजे, तो कोण व कसा करतो, ह्या प्रश्नाचें एक उत्तर, प्रमुख राष्ट्रांच्या मध्यवर्ती बँकामधील सुवर्णनिधीमध्ये गेल्या सात वर्षांत पुष्कळ वाढ झाली आहे, तीत सापडतें राष्ट्रीय चलनाची किंमत उतरवली असल्यानें सोन्याची किंमत चढली आहे, म्हणून राष्ट्रांच्या मध्यवर्ती बँकांतील सुवर्णनिधीची किंमत आज फुगलेली दिसेल. एवढ्यासाठी, त्या निर्धीची दर्शनी किंमत न पहातां त्यांमधील सोन्याचें वजन किती वाढलें आहे, हे पाहिलें पाहिजे. सोन्याच्या वजनाचे आकडे ह्याप्रमाणें विचारांत घेतले तर मध्यवर्ती बँकांनी आपल्या सुवर्ण-संचयात केवटी मोठ-

भर घातली आहे, ह्याची यथातथ्य कल्पना येते. सात प्रमुख राष्ट्रीय मध्यवर्ती बँकांतल्या सुवर्णनिधीच्या वजनाचे तुलनात्मक आकडे खाली दिले आहेत, ते बोधप्रद आहेत--

बँकाच्या सुवर्णनिधीत वाढ

राष्ट्रीय मध्यवर्ती बँक	किती लक्ष औंस वजन		
	१९२९	१९३१	१९३६
इंग्लंड	३५०	२८०	७४०
अमेरिका	१,३७०	१,४५०	३,२२०
फ्रान्स	७९०	१,२९०	७७०
जर्मनी	२६०	११०	८
हॉलंड	९०	१७०	१४०
बेल्जियम	८०	१७०	२१०
स्वित्झर्लंड	५०	२१०	१९०

फ्रान्सचा सुवर्णसंचय कमी झाला आहे आणि जर्मनीचा बहुतेक नाहीसा झाला आहे, बाकीच्या पाच राष्ट्रांच्या मध्यवर्ती बँकांनी आपला सुवर्णनिधी वाढवला आहे, असे वरील कोष्टक दर्शवते त्याचा एकूण वाढावा सुमारे २३ कोटी औंसांचा आहे १९३० ते ३६ ह्या सालात जगाच्या खार्णीतून १८३ कोटी औंस सोने बाहेर निघाले आणि हिंडुस्थानातून सुमारे ४३ कोटी औंस निर्गत झाले. सोन्याचा हा दुहेरी पुरवठा अमेरिका, इंग्लंड इत्यादी पाच राष्ट्रांनी आपल्या संग्रहात टाकला. पाच-दहा कोटी औंस सोने हुडणावळीच्या सरक्षणासाठी त्यांनी निर्माण केलेल्या निधीमध्ये आहे, ते ह्याशिवाय निराळंच. महाग झालेले सोने ठेराविक द्रानें विकत घेऊन ते पचवण्याचे मध्यवर्ती बँकांचे सामर्थ्य मर्यादित आहे आणि वास्तविक पहाता, सोन्याचा एवढा पुरवठा त्यांस मिळाला असता त्यांनी सोन्याची किंमत कमी करणे हे सरळ होईल. परंतु असे केले असता जगाच्या बाजारास धक्का बसेल अशी त्यास भीति वाटत आहे आणि म्हणून सोन्याच्या अजीर्णवासर सौम्य उपाय योजून पहाण्याचा प्रयत्न होत आहे. आंतरराष्ट्रीय आर्थिक घटनेची प्रकृति बिघडली असता तिच्यात विशेष सुधारणा होईपर्यंत असले जुजबी उपाय परिणामकारक होतील असे दिसत नाही.

म्हैसूर संस्थान विजेची वाढती मागणी

म्हैसूर संस्थानामध्ये शिवसमुद्रम् येथे कावेरी नदीचे धब-धब्याच्या सहाय्याने वीज निर्माण करण्यात येते ४६ हजार अश्व-शक्तीची यंत्रे तेथे बसविण्यात आली आहेत तथापि, संस्थानात विजेच्या सहाय्याने चालणारे अनेक लहानमोठे कारखाने आता स्थापन झालेले असल्याकारणाने शिवसमुद्रम् येथील विद्युत्पुरवठा कमी पडू लागला आहे. हा पुरवठा कसा वाढवावा, ह्यासंबंधी संस्थानचे सरकार विचार करीत आहे, [१] शिवसमुद्रम् येथील यंत्रसामुग्री वाढवावी, [२] शिमशा नदीचे पाणी साठवून पावरहाउस बांधावे अगर [३] शिमशा येथील गिरसप्प्याचे धबधब्याचा उपयोग करून घ्यावा ह्याविषयी साधकबाधक चर्चा चालू आहे. कावेरी नदीच्या पाण्याचे उपयोगावद्दल म्हैसूर संस्थान मद्रास सरकारास दरसाल २० हजार रुपये देत असते. १९४० च्या सुमारास अजमासे ५६ हजार अश्वशक्तीच्या विजेस संस्थानात मागणी येईल, त्याची तरतूद करण्यास आजप्रासूनच लागणे जरूर झाले आहे शिवसमुद्रम् येथे ४०० फुटांवरून पाणी खाली येते, शिमशा येथे ६२० फुटांवरून ते खाली घेता येईल, व ह्यामुळे शिवसमुद्रम् येथे ०.१ युनिट वीज निर्माण करता येईल तेवढ्याच खर्चात शिमशा येथे १.६ युनिट वीज तयार होऊ शकेल

स्फुट विचार

शेअर बाजाराचे चालक जागे झाले

मुंबईच्या शेअर बाजारात चालणाऱ्या जुगारी स्वरूपाच्या व्यवहाराचे व अनेक लोकांच्या हॉर्णांच्या फसंगतीचे विवेचन आम्ही दोन आठवड्यांच्या मागच्या अग्रलेखात केले होते आणि त्या संबधात सावधगिरीची सूचना केली होती. वरील प्रकारच्या व्यवहारास विशेष अनिष्ट स्वरूप प्राप्त झाल्याची जाणीव होऊन शेअर बाजाराच्या संचालकांनी आता आपल्या संस्थेच्या क्षेत्रात चालणाऱ्या उलाढालीसंबंधाचे नियम घट्ट करण्याचे ठरविले आहे संस्थेचे सभासद व त्याचे अधिकृत कारकून ह्यांनी आपले व्यवहार बाजाराच्या व्यवस्थापकांनी पुरविलेल्या वद्वामध्ये रीतसर दाखल केलेच पाहिजेत असा निर्बंध आता घालण्यात आला आहे. ह्या नियमास सोडून जे व्यवहार होतील त्याचे संबधात वांधे उपस्थित झाल्यास संचालक मंडळ त्याचेकडे दुरूनही पहाणार नाही, असे त्याने निश्चिन सांगितले आहे अनधिकृत व बेजबाबदार रीतीने सट्टे होऊन त्याचे परिणाम जनतेस भोगावे लागू नयेत, हा वरील निर्बंधाचा उद्देश आहे शेअर बाजारात ज्या रोख्याची उलाढाल होणे मान्य झाले आहे त्याची अधिकृत यादी दररोज प्रसिद्ध होईल आणि मुंबईच्या शेअरबाजार संस्थेचा सभासद नसलेल्या दलालामार्फत केलेले सवदे व व्यवहार रद्दवातल समजले जातील अशी इशारत जनतेस देण्यात येईल. आपण दलाल आहो अशी जाहिरात देणाऱ्या दलालास बाजारात स्थान मिळणार नाही बाजार संस्थेचे सभासद नसून रोख्याचा व्यवहार दलाल ह्या नात्याने करणाराचा लोकास उपद्रव होत असतो, त्याचे नियंत्रण करण्याची आवश्यकता आजपर्यंत भासत होतीच ह्या मार्गानेच व्यवस्थापक मंडळाने प्रस्तुतचे नियम घालून दिले आहेत.

धर्देशिक्षण आणि बेकारी

सर तेजबहादुर सप्रू यानी ईस्ट इंडिया असोसिएशनच्या विद्यमाने लढन येथे गेल्या आठवड्यात भाषण केले, त्यात हिंडुस्थानातील सुशिक्षिताची बेकारी दूर होण्यास तरुणास उद्योगाचे मार्ग दाखवणे, मोठे, लहान व घरगुती धंदे निर्माण करणे आणि यांत्रिक, व्यावहारिक व कृषिविषयक शिक्षण देणे ह्या गोष्टी अगत्याच्या आहेत असे सांगितले आजच्या हिंदी शिक्षण पद्धतीचा व सामाजिक जीवनाचा परस्परार्शी मेळ नसून त्या दोहोंची सागड घातली पाहिजे आणि विश्वविद्यालयाच्या शिक्षणक्रमाचा ज्यास उपयोग होणे शक्य नाही अशा तरुणांसाठी धर्देशिक्षणाची सोय झाली पाहिजे असे त्यांनी प्रतिपादले सर तेजबहादुर ह्याची विचारसरणी व त्याच्या शिफारसी हिंडुस्थानात आता परिचयाच्या झाल्या असून मुख्य अडचण आहे ती त्यास कृतीचे स्वरूप देण्यासंबंधाची आहे. हिंडुस्थान सरकार व प्रातिक सरकार, स्थानिक स्वराज्य संस्था, विश्वविद्यालये, शिक्षक, पालक, धंदेवाले, तरुण व सामान्य जनता ह्या सर्वांनी सहकार्य करून निश्चयाने कामास लागल्यावांचून हा विकट प्रश्न सुटायचा नाही. नवीन उद्योग धंदे निघून त्यांमध्ये तरुणास काम मिळण्यास आर्थिक प्रगति होणे आवश्यक असल्याने सरकारच्या औद्योगिक व व्यापार-विषयक धोरणाचा ह्या प्रश्नाशी निकट संबंध येतो. सदरहू धोरण अनुकूल होण्याची वाट पहात राहून मात्र हिंदी

राष्ट्रास चालणार नाही आणि म्हणूनच लोकार्नी स्वावलंबनाच्या तत्त्वावर स्वतःच्या प्रेरणेने व सघटनेने शक्य ते उपाय योजले पाहिजेत.

वृत्तपत्रांच्या कागदावरील जकात कमी करा

वर्तमानपत्रे छापण्यास योग्य असा कागद हिंदुस्थानांत तयार होत नाही, तो परदेशातून मागवावा लागतो ह्या कागदावर, त्याच्या किमतीच्या मानाने, शेकडा २५ टक्के इतकी मोल-परिमाण (अॅडव्हॅलोरम्) जकात आहे. सध्या, सदरहु कागदाच्या किमती भरमसाट वाढल्या आहेत व त्यांचा बोजा वृत्तपत्रकारांच्या घासास असह्य होऊ लागला आहे मूळ मालाची किंमत वाढली त्याबरोबर त्यावरील जकातहि प्रमाणशीर आपोआप वाढली आणि अशा रीतीने वर्तमानपत्रकारांच्या अडचणींमध्ये भर पडली आहे. वर्तमानपत्रांतील घुडांची संख्या कमी करणे त्याच्या चालकांस भाग पडले असून, पत्रे चालू ठेवण्यासाठी नवीन खरेदी भलत्या दराने करण्याची आपत्ति त्यांजवर फोसळली आहे. १९३५ च्या एप्रिलच्या मानाने चालू वर्षाच्या एप्रिल महिन्यात छपाईच्या कागदावरील सरकारी जकातीचे उत्पन्न ५० हजार रुपयांनी वाढले आहे, ही एकच गोष्ट ह्या जकातीच्या आपत्तीकारक स्वरूपाची साक्ष पटवण्यास पुरेशी आहे. बाजार-भाव स्थिर असताना कागदाच्या किमतीच्या विवक्षित प्रमाणांत पट्टी आकारणे सयुक्तिक असले, तरी किमतीमध्ये भरमसाट वाढ झाली असता, सदरहु पट्टीचा बोजा अपेक्षेच्या मानाने अवाच्या सवा होत आहे, इकडे सरकारचे लक्ष जाणे जरूर आहे. सध्याच्या परिस्थितीत, कागदावरील जकातीचा दर तत्काळ कमी होणे अगत्याचे आहे हे विस्ताराने सिद्ध करण्याची आवश्यकता नाही वर्तमानपत्रांच्या वाचकाचेहि हितसंबध ह्या प्रश्नाशी संबद्ध आहेत हे उघड आहे. वृत्तपत्रीय कागदावरची जकात उतरवल्यास इतर मालाचे बाबतीत अशीच मागणी करण्यात येईल, असे काहीं लोकांचे म्हणणे आहे कागदाचे भाव इतक्या अनपेक्षित रीतीने चढले आहेत की, खुद्द सरकारासहि त्यावरील जकातीच्या उत्पन्नात एका-एकी झालेल्या वाढीबद्दल अचंबा वाटल्याखेरीज रहाणार नाही तेव्हा वर्तमानपत्रे करित असलेले शैक्षणिक व सामाजिक कार्य लक्षात घेऊन त्याच्या कागदाचे जकातीच्या बाबतीत, सर्व गोष्टींचा विचार करता, अपवाद करणे अन्यायाचे होणार नाही व त्यावर आलेल्या आपत्तीचे तातडीने निवारण करणे सरकारचे कर्तव्यच ठरते हिंदुस्थान सरकार ह्याबाबत अद्याप आकडे व माहिती जमा करित आहे, असे समजते. अधिक दिरगाई न होता, वर्तमानपत्रांच्या कागदावरील जकात तत्काळ उतरविण्यात येईल, अशी आशा आहे

हिंदुस्थानांतील शेतीस पाणीपुरवठा

१९३४-३५ साली (आकडे उपलब्ध असलेल्या ताज्या वर्षी) सबंद हिंदुस्थानात मिळून ५ कोटि ५३ लक्ष एकर जमिनीमधील पिके पाण्यासाठी होती २३ कोटि एकरांस सरकारी कालव्याचे व ३७ लक्ष एकरास खासगी कालव्याचे पाणी मिळाले १३ कोटि एकर जमिनीस विहिरींच्या पाण्याचा पुरवठा झाला आणि ६२ लक्ष एकरास तळ्यांचे पाणी मिळाले. पाण्यासाठी असलेल्या जमिनीची शतमानाने विभागणी पंजाब: २९% सयुक्तप्रांत: २१%, मद्रास १८%, मुंबई व बिहार आणि ओरिसा, प्रत्येकी: १०% व

इतर प्रांत १२%, अशी झाली. एकूण पिकांच्या मानाने पाण्या-खालील पिकांचे प्रमाण पंजाबात शेकडा ५४, सयुक्त प्रांतात ३०, मद्रासमध्ये २८, मुंबई इलाख्यांत १६ व मध्यप्रांतात ४ असे पडते ह्या पिकांत मुख्यत: तांदूळ, गहू, बाली, ज्वारी, बाजरी, मका व ऊंस ह्यांचा समावेश होतो.

भारतीय अर्थशास्त्र

लेखक—प्रो वा गो काळे व प्रो. व गो कर्वे

पृष्ठसंख्या सुमारे ५५०; किंमत पांच रुपये

प्रथमतः अर्थशास्त्राच्या सामान्य तत्त्वांचे विवेचन करून पुढे हिंदुस्थानाच्या सांपत्तिक व औद्योगिक परिस्थितीचा ह्या यथांत विस्तरास विचार केलेला आहे. हिन्दी सत्कृति, राष्ट्रीय अर्थशास्त्र, शेतकीचा धदा, मजुरांची चळवळ, हुडणावळ, सहकारी चळवळ, सरक्षक धोरण, करपद्धति वगैरे सर्व महत्त्वाच्या प्रश्नांचे सांगोपांग विवेचन केलेले वाचकास आढळेल

अर्थशास्त्र

लेखक—प्रो वा गो काळे व प्रो. व गो कर्वे

पृष्ठसंख्या सुमारे ३००; किंमत तीन रुपये

ह्या यथांत अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धांतांचे विवेचन केले आहे.

अस्सल उची मोर्ते टिकाऊपणाच्या गॅरंटीवर व अत्यंत कसोशीचे भावाने मिळण्याचे ठिकाण म्हणजेच

मोतीवाले आपटे

उंबव्या गणपतीनजीक, पुणे नं २

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

व्यापारी परीक्षा— उन्हाळ्याचे सुट्टीनंतर नवीन वर्ग सुरू

मराठी शॉर्टहॅन्ड, गृहपगयतिंग, जमासर्च, इन्कमटॅक्स, व्यापारी कायदा व इतर विषय शिकविले जातात [त्र्यं स गोरे, चालक पुणे व्यापारी शाळा] ७७३ सदाशिव, पुणे पृष्करणी हैदाजवळ

इन्कम-टॅक्स कायदा वरचेवर बदलत आहे तरी इन्कम-टॅक्स भरण्यात बचत करण्यासाठी

बी. एल. ठोसर, पब्लिक अकॉउंटंट

याचेकडेच आपले काम सोपवा

पत्ता:—१५५, रविवार पेठ, सोन्यामारुतीसमोर, पुणे.

हेड ऑफिस—४९५-९७ काळवा देवी रोड, मुंबई १

बालसन्मित्र—मुलांना सन्मित्राप्रमाणे सडुपदेश करून हसत सेकत ज्ञानामृत पाजणारा, सुप्रसिद्ध बालवाच्य लेखक श्री पा ना मिसाळ यांच्या सपादकत्वाखाली निघणारा, मुलांचा आवडता सोबती (पाक्षिक) बालसन्मित्र आपल्या मुलांच्या हार्नी अवश्य द्या चालू साली बाललेखाक व दिवाळी अंक हे दोन सात अक मिळून वेळोवेळी मुलांना बक्षिसेही मिळणार आहेत वार्षिक वर्गणी फक्त १०६ सहामाही ८११ नमुना मोफत

व्यवस्थापक—बालसन्मित्र, पो मालवण, जि रत्नागिरी

मुंबई नगर रचनेच्या कायद्याच्या दुरुस्तीची आवश्यकता

(मागील अंकावरून समाप्त)

(१) प्रथम म्युनिसिपालिटीने योजना तयार करण्याचा हारा जाहीर करणे

(२) लोकांच्या हरकती मागविणे

(३) योजना तयार करण्यास सरकारने मजुरी देणे

(४) म्युने झ्याफ्ट योजना मजूर करून ती प्रसिद्ध करणे व हरकती मागवून त्याचा विचार करून सरकारकडे पाठविणे

(५) झ्याफ्ट येजना सरकारने मजूर अगर नामजूर करणे

(६) आर्बिट्रेटरची नेमणूक करून त्यानी पुन्हा झ्याफ्ट-येजनेची तपासणी करणे

(७) आर्बिट्रेटर यांनी दिलेल्या निकालावर विचार करण्याकरिता लवादमंडळाची नेमणूक करणे.

(८) लवादमंडळाचा निकाल लक्षात घेऊन योजनेत जरूर ते फेरफार करणे व सरकारकडे मजुरीसाठी पाठविणे

या सर्व गोष्टींमध्ये फार वेळ व श्रम जातात तेव्हा यापैकी काही गोष्टी कमी करणे जरूर आहे आमचे मते नगररचनेच्या योजनेचे सर्व काम सरकारी टाऊन प्लॅनिंग खात्याचे अधिकार्याकडे देऊन त्याची नोकरी म्यु. कडे वर्ग करण्यात यावी. प्रस्तुतच्या कायद्याप्रमाणे योजनेचा खर्च या जमिनीच्या वाढीच्या शेकडा ५० इतका मालकाकडून वसूल केला जातो व तो एकदम देणे शक्य नसल्यास हप्त्याने म्याजाने घेतला जातो आहे. योजनेपैकी बहुतेक खर्च जमिनीच्या मालकाकडून वसूल केला आहे. फारच थोडी रकम सरकार अगर म्यु खर्च करते. जर विगर शेतसाऱ्यांचे ओझे सरकारास कमी करता येणे शक्य नसेल तर मग खर्चापैकी निम्मी रकम सरकारने म्यु स नगररचनेच्या खर्चाकरिता मदत म्हणून द्यावी व निम्म्या खर्चापैकी ३ रकम म्यु ने मदत म्हणून द्यावी व बाकीची रकम योजनेतील मालकाकडून जेवढ्या वर्षात योजनेतील कामे पूर्ण होणार असतील तेवढ्या वर्षात हप्त्याने पण विन व्याजाने द्यावी.

नगररचनेच्या योजनेत काही जागा सार्वजनिक हिताच्या दृष्टीने राखीव म्हणून ठेवण्यात येतात परंतु त्यांचा उपयोग होण्याच्या दृष्टीने बराच कालावधि लागतो. म्युनिसिपल मार्केटची योजना, शाळागृहे वगैरे गोष्टी जेवढ्या लवकर अमलात येतील तेवढी नगररचनेची योजना जास्त लवकर यशस्वी होईल. काही ठिकाणी इमारतीची कामे लवकर होत नाहीत त्यामुळे प्रगति खुटते अशी तक्रार आहे याकरिता योजना मजूर झाल्यापासून उराविक वर्षांचे आत ही कामे होण्याची सक्ती योजनेमध्ये असावी

नगररचनेच्या योजनेप्रमाणे कामे करावयास व शहरातील निग्निराळ्या भागासाठी योजना आखण्यासाठी ' टाऊन प्लॅनिंग बोर्ड ' असावे, त्यात काही म्यु चे प्रतिनिधी व काही सरकारने नेमलेले तज्ज्ञ असावेत व नगररचनेच्या योजनेबाबतचे सर्व अधिकार त्यांना द्यावेत यायोगे कामाचा उठाव व नवीन कल्पना यांना वाव मिळून योजना यशस्वी होण्याची परिस्थिति निर्माण होईल

सध्याच्या काळात शहराचा विस्तार वाढत आहे व त्याच्यावर नियंत्रण असणे जरूर आहे हे कोणासहि मान्य करावे लागेल. परंतु ते नियंत्रण एकागी असू नये. कोणत्याहि नगररचनेच्या योजनेमुळे जर मूळचे जमिनीचे मालक नामशेष होत असतील अगर त्यांचे परिस्थितीत फरक होत असेल तर त्याचा विचार करून योग्य त्या सुधारणा घडवून आणणे हे कोणाहि स्थानिक स्वराज्य सस्थांच्या अभिमान्यांचे कर्तव्य आहे व याच दृष्टीने आम्ही या लेखात ज्या सूचना केल्या आहेत त्यांचा विचार घ्यावा अशी विनंति आहे.

The Willingdon College, Sangli.

Reopens for the new academic year on the 21st of June Registration of names will commence on the 7th June. The college provides for both Arts and Science courses in the first two years, for B A degree courses, pass and honours, and for post-graduate instruction About a hundred seats are available in the College Hostels Healthy surroundings, cheapness and efficiency are the special features of the College

The tuition fees are Rs 60 per term, and the room rent per term per student is Rs 12 for a double and Rs 15 for a single room Boarding charges come to about Rs 12 p m Further information can be had on application

Arrangements are made to secure accommodation for lady students in a well conducted hostel in Sangli

D. G. KARVE,
Principal

Deccan Institute of Commerce

(20 years' standing)

Opens for the 1937-38 Session on Saturday the 26th June 1937 Students coached up for various Commercial Diploma and Certificate Examinations in Accountancy, Banking, Short-hand, Type writing Etc Courses suitable for Matriculates, Undergraduates and Graduates Classes in the morning and evening Prospectus free on application to

592/3 Budhwar Peth,
Opp New English School, } SECRETARY
POONA

S. T. C. CLASS

Camp Education Society, Poona 1.

(RECOGNISED BY THE DEPARTMENT OF EDUCATION)
For Teachers & Freshers

The class starts work on 21st June 1937

Efficient staff & expert guidance.

Apply for prospectus to the Secretary

P K ATRE,

B. A., B. T., T. D (Lond),
Principal.

पुणे येथील औद्योगिक दिन

येथील सुप्रसिद्ध झारापकर टेलरिंग कॉलेजमध्ये ता १ जून १९३७ रोजी उद्योग-दिन साजरा करण्यांत आला. या समारंभाचे अध्यक्षस्थान प्रो. व्ही. जी. काळे ह्यांनी स्वीकारले होते. प्रथम ईशस्तवन झाल्यावर झारापकर टेलरिंग कॉलेजचे जनरल मॅनेजर श्री. आप्पासाहेब कदम म्हणाले:—“निरनिराळ्या वाङ्मयिक शिक्षणावर हजारो रुपये खर्च करून शेवटी नौकरीसाठी वणवण हिंडण्यापेक्षा महाराष्ट्रातील तरुण निरनिराळ्या उद्योगधंद्यात शिरतील तर त्यांची आर्थिक स्थिति तर सुधारे लक्ष व त्याशिवाय देशाचाही उत्कर्ष झाल्याशिवाय रहाणार नाही. आम्ही रात्रंदिवस उद्योगधंद्याचे क्षेत्रात वावरत असल्यामुळे तरुणांना बेकारीनिवारणार्थ कोणता योग्य मार्ग दाखवावा यावरच आम्ही विचार करीत असतो. उद्योगधंद्यात शिरलेल्या निरनिराळ्या सस्थांनी जर एकत्र जमून यावर विचार केला तर हा प्रश्न कांहीं अंशी सुटेल. म्हणून आम्ही ही उद्योगदिनाची कल्पना काढून त्याप्रमाणे निरनिराळ्या ४०-५० सस्थांचे सहाय मिळविले.

बेकारादिना पाळून नैराश्यवाद उत्पन्न करण्यापेक्षा उद्योग-दिन साजरा करून तरुण वर्गात आशावाद व उद्योगधंद्याविषयी आवड उत्पन्न करणे हाच आमचा उद्देश आहे. महाराष्ट्रात आतापर्यंत चालत आलेल्या शूद्र वृत्तीचा बीमोड करून वैश्य वृत्तीचा प्रसार व्हावा व महाराष्ट्र आर्थिकदृष्ट्या संपन्न झाला पाहिजे यासाठी असे उद्योग-दिन दरवर्षी सर्व महाराष्ट्रभर साजरे करण्यात आले पाहिजेत व अशा रीतीने तरुणांचे लक्ष उद्योगधंद्याकडे वेधले पाहिजे.”

नंतर त्यांनी पुढील १०१२ सस्थांची सविस्तर माहिती सांगितली.

संस्था	प्रतिनिधीचे नांव
झारापकर टेलरिंग कॉलेज, डॉ. गुणे यांचे स्पेसिफिक होम, के नाईक प्रीमियर टेलर्स, विणकर सहकारी औद्योगिक मंडळ	प्रतिनिधी श्री टी. व्ही. (आप्पासाहेब) कदम
भाळचंद्र ज्योतिर्विद्यालय नारायणदया औषधालय मुंबई. एडवर्ड स्टुडीओ एव्हरेस्ट स्टुडीओ गजानग पेटिंग वर्क्स फडके पेटर्स झारापकर इन्स्टिट्यूट ऑफ फोटोग्राफी, मुंबई.	
सायंटिफिक टॉय हाऊस	—श्री. जोगळेकर
अॅडल्ट एज्युकेशन लीग	—श्री. आपटे
कॉम्रेस सादीभाडार	—श्री. भोमीलाल जैनी
केसरी-मराठा सस्था	—श्री. आ. रा भट
स्कूल ऑफ कॉमर्स	—श्री मराठे
सेवासदन औद्योगिक शाखा	—श्रीमती मालतीबाई धारपुरे
मराठी सेंटर	—श्री. धने
बालरंजन टॉय हाऊस	—श्री. जोशी
मेट्रो पॉलिसिटी सर्व्हिस	—श्री. तांबे
श्रीकृष्ण संगीत विद्यालय	—एक विद्यार्थी
धी सरस्वती कोथिंग क्लासेस	—श्री. टी.व्ही कदम

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचे तृतीय मूल्यमापन होणार

“ जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच “कॉमनवेलथ” ने सर्व विमा सस्थात अग्रस्थान मिळविले आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोत ”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी ए, एलएल बी
मॅनेजिंग एजंट्स,
दि कॉमनवेलथ अँड अरन्स कंपनी, लिमिटेड
११ बुधवार पेठ, पुणे नं २.

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणे आहेत तरी विशेष माहिती-करिता हेड ऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“ अर्थ ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

- १ बँका आणि त्याचे व्यवहार
- २ रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.

किं १ रु. (ट. स निराळा)
व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
पुणे २.

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ **महिंद्रकर ब्रदर्स** ★

यांचे येथे आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.
बुधवार चौक, पुणे

लंडनमधील सिव्हिल सर्व्हिस परीक्षा आणि हिंदी उमेदवार

इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसमध्ये भरती करण्यासाठी इंग्लंडमध्ये व हिंदुस्थानात परीक्षा घेतली जाते. अनेक हिंदी तरुण विद्यार्थ्यांस जाऊन तेथील परीक्षेत उत्तीर्ण होतात, व त्यामुळे नोकरीमध्ये युरोपिअनांचे प्रमाण सरकारास हवे इतके ठेवता येत नाही. हिंदुस्थानात वरिष्ठ दर्जाच्या नोकऱ्यांवर युरोपिअन अधिकारी मोठ्या प्रमाणात असल्यावाचून येथील राज्यकारभार नीट चालणार नाही, अशी समजूत ब्रिटिश सरकारने करून घेतल्याकारणाने ब्रिटिश उमेदवारांनी वार्षिक परीक्षेस बसावे म्हणून त्यास उत्तेजन देण्याचे प्रयत्न इंग्लंडमध्ये पद्धतशीर रीतीने केले जात आहेत हिंदी तरुणांस इंग्लंडमधल्या परीक्षेस बसण्यास आडकाठी नाही ह्या कारणाने तेथील परीक्षेत उत्तीर्ण होणारात ह्याच तरुणांचे सख्याधिक्य होऊन युरोपिअन उमेदवार मागे पडतात परीक्षेस न बसलेल्या युरोपिअन तरुणांची सिव्हिल सर्व्हिसमध्ये नेमणूक करण्याचा तोडगा ह्या परिस्थितीवर सरकारने काढला असून त्याचा परिणाम इंग्लंडमधील परीक्षास बसणाऱ्या हिंदी उमेदवारांची संख्या घटण्यात झालेला आहे आणि तो ब्रिटिश सरकारास बंध असूच आहे इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसमध्ये शिरू इच्छिणाऱ्या ४७१ उमेदवारांची नावे इंग्लंडमध्ये चालू सालासाठी दाखल झाली आहेत त्यांमध्ये ३२२ युरोपिअन व १४९ हिंदी तरुण आहेत ह्या नोकरीकरिता दिव्नीमध्ये परीक्षा घेतली जाईल, ती मधील उमेदवार ह्याशिवाय निराळे असतील युरोपिअनांची ३२२ नावे आहेत, त्यांत परीक्षेच्या द्वाराने नोकरीत शिरू पहाणारांची संख्या १०० आहे. ८९ जण परीक्षेच्या व परीक्षेवाचून नेमणूकीच्या अशा दुहेरी द्वाराने आंत जाण्याची इच्छा करीत आहेत, व १३३ चणांनी नेमणूकीचा दरवाजा पत्करला आहे. म्हणजे, यदा लंडनच्या परीक्षेस १८९ युरोपिअन व १४९ हिंदी उमेदवार बसणार आहेत १९३५ साली युरोपिअनांची संख्या ८३ व हिंदी तरुणांची २५१ होती आणि १९३६ मध्ये १४५ युरोपिअन व २५८ हिंदी तरुण लंडनच्या परीक्षेस बसले होते इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसच्या परीक्षेस अधिक युरोपिअन बसावे व त्या नोकरीत अधिक युरोपिअनांचा भरणा करता यावा आणि लंडनच्या परीक्षेस बसणाऱ्या व तंत उत्तीर्ण होणाऱ्या हिंदी उमेदवारांची संख्या कमी व्हावी हा ब्रिटिश सरकारच्या नव्या योजनेचा हेतु सफल झाला आहे, हे वरील आकड्यावरून स्पष्ट दिसून येईल. परीक्षेवाचून नोकरीत शिरण्याची वाट युरोपिअनांस थोडकी ठेवली असल्याने युरोपिअन सिव्हिल सर्व्हिसाची संख्या अपुरी होण्याची भीति राहिली नाही.

महिला पाठशाळा

श्री ना. दा. ठा. महिला पाठशाळा, येरवणे, या संस्थेच्या कामाची सुरुवात उन्हाळ्याच्या सुटीनंतर सोमवार ता २१ जून १९३७ पासून होईल वसतिगृह २१ तारखेस सकाळी ८ पासून सुरु होईल. तरी कॉलेजमध्ये व वसतिगृहामध्ये येऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थिनींनी खाली सही करणाराकडे अर्ज पाठवावे

फीचे वर खालीलप्रमाणे

रुपये ५ प्रवेश फी [अर्जासोबत पाठविणे]

रुपये ३० अध्यापन फी, प्रत्येक सहामाहीस [आगाऊ देणे]

रुपये ४ जिमखाना फी, प्रत्येक सहामाहीस [आगाऊ देणे]

याखेरीज वसतिगृहात राहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थिनींना खालील रकम द्यावी लागेल.

रुपये १० डिपॉझिट [प्रथम एकदाच आगाऊ भरण्याचे]

रुपये १० खोलीभाडे दर सहामाहीस

रुपये ६ दिवाखर्च दर सहामाहीस [आगाऊ देणे]

कुबच भोजनखर्च दरमहा सुमारे १२ ते १५ रुपयापर्यंत सामान्यतः दरमहा २०-२२ रुपयापर्यंत विद्यार्थिनींचा खर्च मागू शकतो. ता ३१-५ १९३७

प्रिन्सिपॉल,

श्री ना दा ठा महिला पाठशाळा

कर्वे रोड, येरवणे, पुणे न ४

S. P. Mandali's School of Commerce, Poona

The School will reopen for the 1937-38 session on the 21st June, 1937 to coach students for the Government Commercial Diploma Examination Admission from 7th June to 10th July 1937 between 7 A M and 9 A M on working days Admission fee Rs 5. Annual tuition fee Rs 80 Scholarships and free and half-free studentships available to deserving students Prospectus, sent free on application to the Superintendent S. P. Mandali's School of Commerce N. M. V High School Buildings Poona 2

N G NARALKAR,

Superintendent

MARATHI CENTRE INSTITUTE, POONA

Secured 90 per cent results this year in
Government Commercial Certificate
Examination

Students coached up in

SHORT-HAND, TYPEWRITING, BOOK-KEEPING
& ACCOUNTANCY SHORT-HAND TAUGHT FREE

Apply—MARATHI CENTRE,

10 BUDHWAR, POONA.

स्वरा करा.

जेवणाची उत्तम सोय.

—न्यू प्रभाकराश्रम—

महिन्यांतून चार फीस्ट्स

दर १२ रु

सदाशिव पेठ गाय आळीतील श्रीराममदिराजवळ

मॅनेजर—न्यू प्रभाकराश्रम

नावे नोंदवा

राष्ट्रीय शिक्षण मंडळाचे सतरा वर्षांतील आयुर्वेद शिक्षणाचे कार्य

(ले. वैद्य ना. व्यं जोशी, चिटणीस रा. शि. मडळ, पुणे)

अलीकडे आयुर्वेदाची शास्त्रीयता व स्वतंत्र घद्याच्या दृष्टीने त्याची उपयुक्तता सर्वांस पटू लागल्यामुळे विद्यार्थ्यांचा कल या शास्त्राच्या शिक्षणाकडे वळू लागला आहे व चोहोंकडे या शास्त्राचे शिक्षण देणाऱ्या सस्था स्थापन झाल्या आहेत पुण्याच्या राष्ट्रीय शिक्षण मंडळानेहि या दृष्टीने आयुर्वेदाच्या अध्यापनाचे कार्य चालविले आहे त्याचा गेल्या सतरा वर्षांचा अहवाल सारांश रूपाने सादर करित आहे.

पूर्व वृत्तात.—इ स १९२० च्या डिसेंबरमध्ये असहकारितेच्या चळवळीत सरकारी कॉलेजे सोडून आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाची सोय करण्यासाठी टिळक महाविद्यालयाची स्थापना करण्यात आली. त्यामध्ये वाढत्या शिक्षणाबरोबर विद्यार्थ्यांना स्वावलंबी बनविण्यासाठी व्यापार, स्थापत्य वगैरे शाखा ठेवण्यात आल्या त्याच वेळी भारतीयचे प्राचीन वैद्यक शास्त्र जो आयुर्वेद त्याचे विद्यार्थ्यांना शिक्षण दिल्यास आपल्या ऐका प्राचीन शास्त्रास उत्तेजन मिळून विद्यार्थ्यांनाहि स्वावलंबी बनविता येईल या हेतूने आयुर्वेदाची शाखाहि सुरू करण्यात आली.

आयुर्वेद शाखा:—शिक्षणक्रमामध्ये आयुर्वेदाच्या संपूर्ण शिक्षणाबरोबर जरूर तेवढ्या पाश्चात्य शिक्षणाचा समावेश करून टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या आयुर्वेदा विशारद पदवीचा चार वर्षांचा अभ्यासक्रम नेमण्यात आला त्याप्रमाणे निरनिराळ्या विषयांच्या दृष्टीने प्राचीन चरक, सुश्रुत, वाग्भट इत्यादि ग्रथांचे सागोपाग शिक्षण व त्याबरोबरच पाश्चात्य वैद्यकातील अनाटोमी फिजिऑलजी, मेडिसिन, सर्जरी वगैरे विषयांचेहि शिक्षण देण्याची व्यवस्था केली. पुण्यातील प्रमुख वैद्य व डॉक्टर मंडळींनी अध्यापनाची जबाबदारी आनदाने स्वीकारली आरभी या शाखेकडे विद्यार्थी कमी होते पण पुढे या शाखेची उपयुक्तता व स्वावलंबी बनविण्याची पात्रता जशी पटू लागली तसा विद्यार्थ्यांचा भरणा या शाखेकडे अधिकाधिक होऊ लागला व इतर शाखा मागे पडून आयुर्वेद शाखेची वाढ होऊ लागली.

आरभी सर्व भर तात्त्विक शिक्षणावरच होता. प्रत्यक्ष शिक्षणासाठी विद्यार्थ्यांना पुणे म्युनिसिपालिटी व मिशन संस्था यांच्या दवाखान्यामध्ये पाठवावे लागे. पण विद्यार्थ्यांची संख्या जशी वाढू लागली तशी प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या सोयीची आवश्यकता तीव्रतेने भासू लागली म्हणून १९२५ साली अल्प प्रमाणात रुग्णालयाची स्थापना करण्यात आली

रुग्णालय:—आरभी भाड्याच्या जागेत सहा राहते रोगी, लहान शस्त्रक्रिया व दवाखाना एवढ्यापुरतीच व्यवस्था केली होती पण रोग्याची संख्या वाढत गेल्यामुळे ती व्यवस्था अगदी अपुरी पटू लागली व स्वतंत्र इमारत बांधून अधिक रोग्याची व्यवस्था करणे आवश्यक झाले. पुढे पुण्याचे प्रसिद्ध दानशूर शेट रा. ब हणमतराम रामनाथ यांनी रुग्णालयाचे जीवदानाचे व ज्ञानदानाचे कार्य पाहून पन्नास हजार रुपयांची देणगी देऊ केली व चालकांनी अहर्निश मेहनत करून आणखी पन्नास हजार रुपयांच्या देणग्या मिळविल्या. पुणे शहर म्युनिसिपालिटीने इमारतीसाठी तीन एकर जागा देऊन चालू सर्वांसाठी वार्षिक पांच हजार रुपये देण्याचे ठरविले. या वाढत्या साधनामुळे रुग्णालयासाठी

सर्व साधनसामुग्रीने समृद्ध अशी मोठी इमारत बांधण्यात आली व दात्याच्या इच्छेनुसार रुग्णालयाचे कार्य शेट ताराचंद रामनाथ घर्मार्थ आयुर्वेदिक हॉस्पिटल या नावाने चालू झाले सध्या या हॉस्पिटलमध्ये चळीस प्रवेशित रोग्यांची सोय असून बहिर्जन औषधास येणाऱ्या रोग्याची संख्या २५० वर असते. सर्व तऱ्हेच्या शस्त्रकर्माची उत्तम सोय असून वर्षास ५०० वर शस्त्रक्रिया होतात विद्यार्थ्यांच्या प्रत्यक्ष शिक्षणाची स्वतंत्र व्यवस्था असून त्यांना येथे रोगनिदानचिकित्सा, शस्त्रकर्म या विषयांचे प्रत्यक्ष शिक्षण भरपूर मिळते. अशा रीतीने सर्व साधनांनी समृद्ध व निष्णात असा चालकवर्ग असलेले आयुर्वेदीय रुग्णालय सर्व मुंबई इलाख्यांत हे एकच आहे.

सूतिकागृह.—यासाठी स्वतंत्र इमारत बांधण्यात आली असून त्यामध्ये दहा सूतिकांची सोय केली आहे या विभागाचे काम तज्ञ अशा स्त्रीवैद्याचे देखरेखीखाली चालते यामुळे विद्यार्थ्यांना सुतिकाशास्त्राच्या प्रत्यक्ष शिक्षणाची चांगली सोय झाली आहे.

शवच्छेदन शाला.—हॉस्पिटलजवळ शवच्छेदन शालेची इमारत बांधली असून तेथे स्वतंत्र डॉक्टरांचे देखरेखीखाली विद्यार्थ्यांना शवच्छेदनपूर्वक शरीराचे शिक्षण देण्याची सोय केली आहे

आयुर्वेद रसशाळा:—विद्यार्थ्यांना औषधे तयार करण्याचे शिक्षण देणे व जनतेस शास्त्रोक्त औषधे पुरविणे या डेहेरी हेतूने मडळाने रसशाळा सुरू केली. पुढे या औषधाची उपयुक्तता लोकांस पटून, मागणी वाढत्या प्रमाणात येऊ लागली व त्यासाठी मोठ्या भाडवलाची उणीव भासू लागली. म्हणून रसशाळेचे आयुर्वेद रसशाळा पुणे लिमिटेड या कंपनीमध्ये रूपांतर करून शेअर्स रूपाने भाडवळ जमविले असून औषधे निर्माण करण्याचे काम मोठ्या प्रमाणात चालले आहे. या रसशालेमध्ये विद्यार्थ्यांना मात्रा, भस्मे, आसवे वगैरे औषधी कल्पांचे प्रत्यक्ष शिक्षण देण्यासाठी स्वतंत्र व्यवस्था केली आहे.

प्रयोग शाळा.—रसायनशास्त्र व पदार्थविज्ञान या विषयाच्या प्रत्यक्ष शिक्षणासाठी प्रयोगशालेची व्यवस्था केली असून तेथे स्वतंत्र तज्ञाकडून या विषयाचे शिक्षण देण्यात येते.

आयुर्वेदमहाविद्यालय.—याप्रमाणे आयुर्वेद शाखेचे काम वाढत्या प्रमाणात चालते असतां मध्यतरी अचानकपणे थोडा संड पडला. १९३२ साली असहकारितेच्या चळवळीत सरकारने टिळक महाविद्यालय बेकायदा ठरविले त्यामुळे इतर शाखांबरोबर आयुर्वेदशाखेचे शिक्षणकार्यहि बंद ठेवणे भाग पडले पण शाखेची प्रगति व उपयुक्तता सर्वांना पटल्यामुळे विद्यार्थ्यांकडून ही शाखा पुन्हा सुरू करण्याबद्दल मागणी येऊ लागली व चालकानाहि हुजोरा मिळाला. यामुळे मडळाने १९३३ च्या जून महिन्यात हे सडित झालेले कार्य स्वतंत्र 'आयुर्वेद महाविद्यालया'चे नावाने अधिक उत्साहाने सुरू केले

आतापर्यंत महाविद्यालयास स्वतंत्र इमारतीची उणीव होती प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या दृष्टीने महाविद्यालय रुग्णालयाशेजारी असणे अगदी आवश्यक होते. त्यासाठी रुग्णालयाच्या आवारात महाविद्यालयाच्या इमारतीसाठी जागा मिळविळी असून येत्या दिवाळीपर्यंत तेथे स्वतंत्र इमारतीमध्ये महाविद्यालयाचे कार्य चालेल अशी सत्री वाटते.

प्रवेश व शुल्क:—शिक्षणाच्या इतक्या उत्कृष्ट सोयी असूनहि शुल्क आर्टस कॉलेजच्या पेक्षाहि कमी ठेविले आहे पहिल्या

दोन वर्षास वार्षिक ५० रु. व पुढे वार्षिक ६० रु. शुल्क ठेवण्यांत आले आहे विद्यार्थ्यांच्या लायलीप्रमाणे शे १० नादाच्या व हुषार विद्यार्थ्यांस खास मिळालेल्या देणग्याच्या व्याजातून शिष्यवृत्त्या देण्यांत येतात. कोणत्याहि विद्यापीठाची प्रवेश परीक्षा पास झालेल्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात प्रवेश मिळतो. शास्त्र समजण्याच्या व अभ्यासाच्या दृष्टीने विद्यापीठाने ही अट घातली असून ती येथे कडकपणाने अमलात आणली जाते. चार वर्षांच्या अभ्यासक्रमानंतर विद्यार्थी कोठेहि आपला घदा स्वतंत्रपणे व आत्मविश्वासाने चालवू शकतो.

समारोपः—अशा रीतीने ज्या आयुर्वेदाच्या शाखेस अल्प-प्रमाणात आरंभ झाला, तिला स्वतंत्र आयुर्वेदमहाविद्यालयाचे स्वरूप प्राप्त होऊन व रुग्णालय, सुतिकागृह व रसशाला यासारख्या प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या साधनांची जोड मिळून तिचा उत्तरोत्तर उत्कर्ष होत आहे. प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या इतक्या सर्व सोयी असिल महाराष्ट्रामध्ये या एकाच आयुर्वेद महाविद्यालयात आहेत. इतकी साधनसामुग्री उभारण्यास चालकांना अहर्निश किती कष्ट करावे लागले असतील त्याचे वर्णन करणे अशक्य आहे एखादी शिक्षण संस्था, रुग्णालय अगर साधा धर्मार्थ दवाखाना चालविण्याचा ज्यांना अनुभव असेल त्यांना या कार्याच्या कष्टाची कल्पना येईल पण "क्लेशः फलेनहि पुनर्नवताविधत्ते" या कव्युक्ती-प्रमाणे कार्याचा जसा उत्कर्ष होतो तसा चालकांना अधिक उत्साह येतो.

अद्यापि शास्त्राच्या वाढीच्या दृष्टीने पुष्कळ कार्ये करावयाचे आहे. प्राचीन ग्रंथांचा संशोधनपूर्वक सूक्ष्म अभ्यास करून अभ्यासक्रमाच्या दृष्टीने विषयवार ग्रंथ तयार केले पाहिजेत. रुग्णालयातील प्रत्यक्ष अनुभवांचे आधार घेऊन औषधी कल्पाचे गुणधर्म ग्रंथरूपाने प्रसिद्ध करणे जरूर आहे. या दृष्टीने अध्यापकांच्या सभामधून विचारविनिमय चालू असून एक त्रैमासिक सुरू करण्याचे ठरले आहे. याप्रमाणे महत्त्वाच्या कार्यांचा विहंगम दृष्टीने वृत्तात सादर केला आहे.

शेवटी ज्यांच्यासाठी हे शिक्षणकार्य चालू आहे, त्या विद्यार्थी वर्गास या सस्थेचा पूर्ण फायदा करून घेण्याबद्दल सूचना करून हा वृत्तान्त पुरा करितो

हिंदी निर्गतीमध्ये सुधारणा

१९३६-३७ सवधातील हिंदी आयात-निर्गतीचे हिशेब पुरे झाले आहेत, त्यावरून खालील माहिती मिळतेः—

१९३६-३७	१९३५-३६
आयात (किंमत) १२.१३ कोटी रु.	१३.४३ कोटी रु.
निर्गत (") २०.२३ " "	१६.४३ " "

आयातीपेक्षा निर्गत मोठी असण्याची प्रवृत्ति चालू वर्षातहि आढळून येत आहे.

मुंबई विश्वविद्यालयाच्या प्रवेशपरीक्षेचा निकाल मुंबई विश्वविद्यालयाच्या गेल्या मॅट्रिकचे परीक्षेस ९,९६४ विद्यार्थी बसले होते, त्यापैकी ३,३५२ म्हणजे शेकडा ३३.६ टक्के विद्यार्थी पास झाले

डॉ. जोशी म्हणजे जी. जी. ब्रदर्सची मलमं— त्वचा रोगांवर अत्यंत लवकर गुण देतात
इसनास ११६, गरिबास फुकट. १८९ सदाशिव पुणे

Deccan Education Society's Technical Institute

(Attached to Fergusson College, Poona)

This Institute will open on 5th July next and students will be admitted for a two-years' Diploma course in Paints, Pigments and Varnishes Admission is restricted to those students who appear at and pass the admission examination to be held by the Institute in English, Mathematics and Physics and Chemistry, the standard aimed at being roughly equivalent to the Matriculation Examination of the Bombay University Applications giving full name, age, caste and sub-caste, details of school education, and name and address of the guardian should be sent to the undersigned on or before the 20th June 1937. The Admission Examination will be held on the 25th June, the detailed programme of which will be put up on the Notice Board The fees charged will be Rs 30 per term.

The head of the institute is Prof. R. P. Sabnis, B Sc (Bombay), A. M (Columbia)

Two Limaye Loan Scholarships (open to poor Chitpavan Brahmin students) out of the Endowment of the late Mr. Krishnaji Mahadeo Limaye of Amraoti, and one free studentship every year (open to Cutchi Lohana students) are available for award to deserving students Three Cutchi Lohana students will be given preference with regard to admission every year, under the terms of the Liladhar Topan and Nagji Vishram donation.

D E Society's Office,
Fergusson College Buildings
Poona 4
1st June 1937

P M LIMAYE,
Secretary,
Deccan Education
Society, Poona

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family. Prospectus sent free on application
General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA."

स्वल्प ह्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी ध्यांना उत्तेजन देऊन त्यांची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि फायद्यासाठी कंपनीचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २५; किंवा प्रथम ६०० व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १० भरून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकड्याच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती फायद्याचे हेईल याचाहि विचार करा प्रास्पेक्टस व एजन्सीसाठी २ आण्याची तिकिट पाठवून लिहिले अगर भेटा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि..

हेड ऑफिसः—गिरगाव, मुंबई

बँचः—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं २

शिक्षण-प्रसारक मंडळीचे स्कूल ऑफ कॉमर्स, पुणे

पुणे येथील शिक्षण-प्रसारक मंडळीने वरील संस्था २६ जून, १९३३ रोजी स्थापन केली. सरकारी कमर्शियल डिप्लोमाकरिता ह्या स्कूलमधून विद्यार्थी पाठविण्यात येतात डिप्लोमाकरिता खालील विषय नेमलेले आहेत.—

(१) कमर्शियल इंग्लिश, (२) कमर्शियल भूगोल, (३) कमर्शियल अक्युगणित, (४) व्यापाराचे तंत्र व यंत्र, (५) चुककीपिंग, (६) अक्युन्टन्सी अगर बँकिंग अगर शॉर्टहॅन्ड अगर टाइपरायटिंग अथवा अॅडमिनिस्ट्रेशन

वरील सर्व विषयात शेकडा ४० पेक्षा जास्त मार्क मिळवणारास मुंबई सरकारचा डिप्लोमा मिळतो पुण्यांतून विद्यार्थी पाठविणारी सरकारमान्य अशी ही एकच संस्था आहे परीक्षेस बसणारास सरकारने मान्य केलेल्या संस्थेतच शिक्षण घ्यावे लागते मुंबई, कराची आणि पुणे येथे परीक्षा घेतली जाते परीक्षेचा अभ्यासक्रम एक वर्षाचा असून, स्कूल ऑफ कॉमर्सची वार्षिक फी ८० रुपये व प्रवेश फी, ५ रु आहे परीक्षेकरिता १५ रु फी द्यावी लागते अभ्यासाच्या पुस्तकास सुमारे २० रु. खर्चाचे लागतात टाइपरायटिंगचे शिक्षण सर्व विद्यार्थ्यांस मोफत आहे गरीब व लायक विद्यार्थी नादार व अर्धनादार म्हणून घेतले जातात व शिष्यवृत्त्याहि देण्यात येतात संस्थेच्या लायब्ररीत सुमारे २५० पुस्तके असून त्याचा विद्यार्थ्यांस चांगला उपयोग होतो

स्कूल ऑफ कॉमर्समधून बाहेर पडलेल्या अनेक विद्यार्थ्यांस सरकारी कचेऱ्या, बँका, फर्न्स, विमा कपण्या,सयुक्त भांडवलाच्या

मंडळाच्या इत्यादि ठिकाणी चांगल्या नोकऱ्या मिळालेल्या आहेत. संस्थेच्या पांचव्या वर्षाचे (१९३७-३८) कामास २१ जून, १९३७ रोजी सुरवात होईल १ जूनपासून विद्यार्थी दाखल करण्याकरिता कचेरी उघडी आहे प्रास्पेक्टस सुपरिटेण्डंटकडून मोफत पाठविण्यांत येईल इतर माहिती संस्थेच्या कचेरीत मिळेल

एन जी नारळकर,
सुपरिटेण्डंट.

हिंदुस्थानांत यत्रसामुग्रीची आयात

वर्ष	आयात (किंमत् रु)
१९३४-३५	१२ कोटी, ६ लक्ष
१९३५-३६	१३ कोटी, ७ लक्ष
१९३६-३७	१४ कोटी, १४ लक्ष

जर्मनीमधून १९३५-३६ साली १ कोटी, ६४ लक्ष रु किंमतीची यंत्रे आली होती, १९३६-३७ साली ही आयात २ कोटीवर गेली

कपास गिरण्यास लागणाऱ्या यंत्राच्या आयातीची किंमत १९३६-३७ मध्ये १ कोटी, ८० लक्ष रु, म्हणजे त्यापूर्वीच्या सालापेक्षा २० लक्ष रु कमी भरली

विजेची यंत्रे व साखरकारखान्याची यंत्रसामुग्री ह्याच्या आयातीत गेल्या वर्षी वाढ झालेली आढळली शिजणाची व विणकामाची यंत्रे कमी प्रमाणात आली व टाइपरायटर्सहि कमी उतरले

दि नागपूर पायोनिअर इन्शुरन्स कं. लि.

हेड ऑफिस : : : : नागपूर

त्रैवार्षिक बोनस
हयातीतील विम्यास ३६ रु.
हयातीनंतरच्या विम्यास ४५ रु.

वार्षिक हप्त्यावर
२ १/३ टक्के
बोनस

विम्याचे पैसे त्वरीत देण्याचे
कंपनीचे वैशिष्ट्य

फायदेशीर अटीवर काम करण्यास
बजनदार व उत्साही एजंटस पाहिजेत
समक्ष भेटा अगर अर्ज करा.—

काटकसरीची व्यवस्था
व
भरभक्कम लाइफ फन्डस

ब्रॅच मॅनेजर,
साठे विडिडिंग, लक्ष्मी रोड, पुणे

नूतन बादशाही बोर्डिंग हाउस

जेवणाची व राहणेची उत्तम सोय ६३५ बुधवार चौक,
पुणे २

“मराठी सेंटर” सस्थेचे नवे कार्यक्षेत्र

“मराठी सेंटर” ही सस्था १९३२ साली पुणे येथे स्थापन झाली. हल्लीच्या आर्थिक चढाओढीच्या दिवसात बेकार मुशिक्षिताना व्यापारक्षेत्रांत धनोत्पादन करता यावे या दृष्टीने प्राथमिक व्यापारी शिक्षण म्हणजे मराठी व इंग्रजी लघुलेसन आणि टाईपरायटिंग या विषयांचे शास्त्रीय ज्ञान या संस्थेतील विद्यार्थ्यांस पुरविले जाते. अवघ्या चार वर्षांचे अवधीत संस्थेतून पांचशेहून अधिक विद्यार्थी कार्यक्षम होऊन बाहेर पडले. गेल्या साली सस्थेस सरकारी मान्यता मिळाली. संस्थेच्या आजपर्यंतच्या कीर्तीला साजेल अशा तऱ्हेचा रिपोर्ट कमर्शियल स्कूलच्या इन्स्पेक्टरने केला आहे आणि त्याची प्रचीति, एप्रिलमध्ये झालेल्या गव्हर्नमेंट कमर्शियल सर्टिफिकेट परीक्षेला संस्थेने पाठविलेल्या दहा उमेदवारांपैकी दहाही उमेदवार यशस्वी होण्याने सिद्ध झाली आहे. मुंबई इलारुयांतील सर्व शॉर्टहॅन्ड आणि टाईपरायटिंग स्कूलमध्ये या “मराठी सेंटर”ने या वर्षी सर्व विद्यार्थी पास होऊन पहिला नंबर मिळविला हे संस्थेच्या चालकांस व विद्यार्थ्यांस भूषणावह आहे.

सस्थेने यदापासून बुक-कीपिंग आणि अकॉउंटन्सी हे विषय शिकविण्याचे ठरविले आहे. व्यापारक्षेत्रात वरील विषयाची फारच नढ आहे हा सर्वत्र अनुभव आहे. इतकेच नव्हे तर त्या त्या क्षेत्रातील पदवीधर माणसे कार्यक्षम ठरत असूनहि पुरेशी मिळत नाहीत, तेव्हा मॅट्रिक नापास झालेल्यांस अगर्ज्यांच्यापुढे नोकरीचा प्रश्न आहे अशा तरुणांस अत्यंत उणीव भासत असलेले वरील तिन्ही विषय शिकविण्याची वरील संस्थेने चांगली सोय केली आहे. यदाचे सालाप्रमाणेच सस्था या नवीन क्षेत्रातहि पहिला नंबर मिळवील अशा आशा आहे.

आहिरातीत परकी शब्द वापरतांना सावधगिरी बाळगा

जाहिराती व दुकानाच्या पाठ्या ह्यांमध्ये इंग्रजी शब्द घालण्याचा कित्येक हिंदी धंदेवाल्यास मोह होतो आणि तसे करतांना अज्ञानामुळे त्यांच्या हातून हास्यास्पद प्रमाद घडतात. ह्याचे दोन मासले गोव्याकडील एका वाचकाने त्याच्या ब्रिटिश साप्ताहिकास पाठविले आहेत, ते पुढे दिले आहेत. त्यावरून हिंदी धंदेवाल्यांनी सावधगिरी बाळगण्याचा बोध घेतला पाहिजे.

(१) “अ ब क-कन्फेक्शनर, बेकर अँड हायक्लास लॉफर.”

(२) “... लॉडी-वॉश क्लोथ्स अँड डाय क्लिनर.”

पहिल्या उदाहरणात “लॉफ” (रोटी) करणारा तो “लॉफर” (भटक्या) असा शब्दप्रयोग असून दुसऱ्यात “डाय” (Dye) = रंगवणे ह्याच्या टिकाणी “डाय” (Die) = मरण हा शब्द वापरला आहे!

विक्रीस
तयार

विक्षिपराव

उसरी
आवृत्ति

लेखक—प्रो वा गो काळे

एका कार्बी फार प्रसिद्धी पावलेले हे तीन अकी प्रहसन परत लोकायहास्तव लापून प्रसिद्ध केले आहे. ‘विक्षिपराव’ प्रहसनाची ही दुसरी आवृत्ति अठरावीस वर्षांनी प्रसिद्ध करण्याचा योग्य आला आहे हे प्रहसन स्वीपात्रविरहित असल्याने शाळामधून ते करण्यास फार उपयुक्त आहे.

किंमत फक्त १० आणे.

श्री

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठास जोडलेले, आयुर्वेदाचे उच्च शिक्षण देणारे आयुर्वेद महाविद्यालय, पुणे

उन्हाळ्याच्या सुटीनंतर ता. २५ जून १९३७ पासून सुरू होईल प्रवेश परीक्षा (Matriculation) पास असलेल्या विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळेल अभ्यासक्रम चार वर्षांचा संपूर्ण आयुर्वेदाच्या शिक्षणाबरोबर पाश्चात्य वैद्यकाचेही शिक्षण मिळते प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या सर्वांत अधिक व उत्कृष्ट सोयी आहेत. प्रत्यक्ष शिक्षणाच्या सस्थाः—

(१) ताराचंद रामनाथ धर्मार्थ आयुर्वेदिक हॉस्पिटलः—यामध्ये ४० राहत्या रोग्यांची सोय असून बाहेरून औषधास येणाऱ्या रोग्यांची संख्या रोज २०० वर असते शस्त्रकर्माची उत्तम सोय असून दरसाल ५०० च्यावर महत्त्वाची शस्त्रकर्म होतात सर्व मुंबई इलारुयात हे एकच व नमुनेदार आयुर्वेदीय रुग्णालय असून यामध्ये विद्यार्थ्यांच्या रोग-निदान-चिकित्सा व शस्त्रकर्म या विषयांच्या प्रत्यक्ष शिक्षणाची चांगली सोय आहे

(२) सूतिका गृह—सध्या ही व्यवस्था अल्प प्रमाणात असून ११२ माहिन्यात १० सूतिकाची सोय करण्यात येणार आहे यामुळे विद्यार्थ्यांना प्रसूतिकर्माचे प्रत्यक्ष शिक्षणाची उत्तम सोय होईल

(३) आयुर्वेद रसशाळा पुणे लिमिटेड.—हा कारखाना लिमिटेड केल्यापासून औषध निर्माण करण्याचे काम फारच मोठ्या प्रमाणावर चालते येथे विद्यार्थ्यांना सर्व औषध शास्त्रीय पद्धतीने तयार करण्याचे शिक्षण मिळते

(४) शवच्छेदन-शाळाः—ही शाळा सर्वांत मोठ्या प्रमाणावर असल्यामुळे येथे विद्यार्थ्यांना शवच्छेदनाचे शिक्षण भरपूर मिळण्याची सोय आहे याशिवाय प्रयोग-शाळा, वनस्पति संग्रह, इत्यादि सर्व सोयी आहेत

साविस्तर माहितीसाठी ८२ ची तिकिटें पाठवावीत नवीन विद्यार्थ्यांनी ता १५ जूनपर्यंत ५ रु प्रवेश-फॉर्सह अर्ज पाठवावेत

पत्ताः—आयुर्वेद महाविद्यालय, पु ग नानल
२९७ सदाशिव, पुणे २ अधिपति

जनानी व मर्दानी कापड

मिळण्याचे

खात्रीलायक एकच ठिकाण

माधव सोमण ब्रदर्स,

लक्ष्मीरोड, पुणे. २

पिकर-फिट कपडे मिळण्याचे एकच ठिकाण

टेलर्स रिसबूड ब्रदर्स

सदाशिव पेठ हौदानजीक, पुणे २.

मुंबई इलाख्याचें शेतकी खातें

१९३५-३६ चा अहवाल

मुंबई इलाख्याच्या शेतकी खात्याने १९३५ ३६ साली एकूण १०२ प्रदर्शने व २,००० प्रात्यक्षिके भरविली, १३६ सभा घडवून आणल्या, २० मॅजिक लॅन्टर्न व्याख्याने करविली, १० जमाबंदी सभा बोलावल्या व जनावरांची १० प्रदर्शने घडवून आणली. नवीन व सुधारलेल्या जातींच्या बियाचा फैलाव करण्याचें काम शेतकी खात्याने चालू ठेविलें. चागल्या जातींच्या वळूची सख्या वाढत आहे. अहवालाचे सालअखेर एकूण २,०८४ वळू नोंदलेले होते. धुळें व अंमळनेर येथील कपास बाजाराची (कॉटन मॉर्केट्स) प्रगति होत आहे. विजापूर, दौंडाइचे (खानदेश), मालेगाव (नाशिक) इत्यादि ठिकाणी कॉटन मॉर्केट्स स्थापण्याविषयी तयारी चालू आहे तादूळ, गहू व भुइमूग ह्यास भाव बरा आला, परंतु कपास व ज्वारी ह्याचे बाजारभाव पूर्वे सालापेक्षा उतरले एकूण आठ साखरेचे कारखाने चालू होते, त्यामध्ये ३९,११५ टन साखर तयार झाली. गुळाचा भाव एका पल्ल्यास १२ रुपये इतका खाली गेला. निजामाचे राज्यातून खानदेश व बऱ्हाड येथे गुळाची आयात मोठ्या प्रमाणावर होऊ लागली असल्याने दक्षिण भागातील शेतकऱ्यांच्या मालास मागणी कमी झाली आहे कपाशीची किंमतही घसरल्याने गुळाचा खप पूर्वीसारखा होत नाही

कलकत्त्याची बीज कंपनी

कलकत्ता कॉर्पोरेशनने आपल्या हद्दीमधील कलकत्ता इलेक्ट्रिक सप्लाय कॉर्पोरेशन लि. ची मिळकत ऑक्टोबर, १९३८ मध्ये विकृत घेण्याचें ठरविलें होतें व त्याप्रमाणे कंपनीस नोटीसही दिली होती कंपनीच्या डायरेक्टरानी कॉर्पोरेशनला पत्र लिहून सादरहु नोटीस आपण कायदेशीर मानीत नाही, असे कळविलें आहे ही बीज कंपनी दरसाल आपल्या भागीदारांस १२ टक्के नफा वाटीत आली आहे, त्याविषयी कलकत्त्यामध्ये बराच असंतोष पसरला आहे हें लक्षात घेऊन, ह्यापुढे भागीदारांस १० टक्के व डिबिडंड वांटण्याचें तिने ठरविलें आहे. नुकत्याचें संपलेल्या वर्षी कंपनीस २७.६ लक्ष रुपये नफा झाला लॉर्ड मेस्टन हे कंपनीचे अध्यक्ष असून, तिची मुख्य कचेरी ब्रुलंडन येथे आहे

हिंदुस्थान सरकारच्या ग्रामसुधारणेबाबतच्या देणगीचा विनियोग

हिंदुस्थान सरकारने ग्रामसुधारणेकरिता मुंबई इलाख्यास १९३५-३६ सालाकरिता ७ लक्ष रुपये दिले होते. १९३६-३७ कारिता ५ लक्षाची नवीन ग्रंथ देण्यात आली. ह्या पैशाचा विनियोग कसा करण्यांत आला, ह्याविषयी मुंबई सरकारने तपशील प्रसिद्ध केला आहे

राजमुकुटांत रत्ने

ब्रिटिश राजांच्या मुकुटांत तीन हजारांच्या वर हिरे, माणकें चंगैरे रत्ने आहेत.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोझाफ प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचें सरकारमान्य

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्पा बळवंत चौक, पुणे १

[माहितीपत्रक मागवा]

Ardomix

म्हणजेच आमची सुप्रसिद्ध औषधी "आर्तवदोषारी" होय एका निष्णात स्त्री रोगचिकित्सकाच्या पाठावरून

तयार केलेले हें दिव्य औषध ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व रोगावर अप्रतिम गुणकारी ठरलेले आहे धुपणी, विटाळ नसणे अथवा थोडा असणे, ओटीपोटांत कळा मारणे, अकाली गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोकें दुसणे, शोचास साफ न होणे, जीव गळचलणे, हातापायास कळा लागणे, बरे विटाळदोष बरे करण्याचा हमसास गुण आर्दोमिक्स (आर्तवदोषारी) मध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टरस मोठ्या प्रमाणावर वापरित आहेत इतर बाजारी औषधे याची बरोबरी करू शकत नाहीत अनुभव घेण्यास सोपें जाई म्हणून तूर्त कांही दिवस एका बाटलीची किंमत फक्त २ रुपये ठेविली आहे. ट स १२ आणि निराळा गावोगाव भरपूर कमिशनवर एजन्ट नेमणे आहेत पत्रव्यवहार करावा.

हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेते:—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिपार्टमेंट नं. ६)

३६१ सदाशिव पेठ, पुणे शहर

एजन्सीज —

मुंबई—यशवंत दत्तात्रय गाडगीळ, फणसवाडी, मुंबई २.

धामणगाव—मे मागवत ब्रदर्स, धामणगाव, बऱ्हाड

हरदा—चौथाजी तुळशीराम आणि सन्स, हरदा, सी. पी.

खानदेश—डॉ जी पन महाजन, मोठे वाघोदे, खानदेश.

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेन्ड (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३%
५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ..	११९-६
५% (१९३९-४४) लोन ..	१०५-६
४३% लाब मुदत (१९५५-६०)	११७-१०
४% १९४३	१०७-०
३३% विगमुदत	९५-७
३३% १९४७-५०	१०६-०
२३% १९४८-५२	१००-०

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (विगर गॅरंटी व लाब मुदत)	१०७-१४
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाब मुदत)	१०७-०
४% मुंबई सिटी इन्फ्रस्ट्रक्चर ट्रस्ट बॉण्ड (७०वर्षे मुदत)	१०७-०
४% म्हैसूर कर्ज (१९५३-६३)	११०-८
५% म्हैसूर (१९५५) ..	१२२-०

मढळ्याचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु भरले व १०% दिव्हिडंड)	१३७-०
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु भरले व १०% दिव्हिडंड)	११०-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु भरले व ६% दिव्हि.)	३१-१०
इपीरिअल बँक (५०० रु, १२% दिव्हि.)	१५३२-८
रिझर्व्ह बँक (१०० रु चा भाग ३३% दिव्हि)	१२७-८

रेल्वज

बॉण्ड-वाराभती (१०० रु चा भाग, दिव्हि. ४३%)	१०३-०
पाचोरा-जामनेर (१०० रु. चा भाग, दिव्हि. ४३%)	९७-०
अहमदाबाद-प्रातज (५०० रु. चा भाग, दिव्हि. १०, बोनस ६ रु. ४ आ)	९१०-०

बीज

बॉन्ड ट्रॅन्चे (ऑर्डि. भाग ५० रु दिव्हि १३%)	१५१-४
कराची (१०० रु. चा भाग, दिव्हि. ९%)	२७७-८
पुणे इलेक्ट्रिक (१०० रु. चा भाग, दिव्हि. ९%)	२८५-०
टाटा पॉवर (१,००० रु. ऑर्डि. दिव्हि. ५३%)	१४०५-०
टाटा पॉवर (१,००० रु प्रेफरन्स, दिव्हि. ७३%)	१५४०-०

इतर

टाटा आयर्न (१५० रु. प. प्रेफरन्स दिव्हि. ६%)	२००-०
टाटा आयर्न (१०० रु. ड. प्रेफरन्स, १७ रु. ८ आ.)	१७७-८
टाटा आयर्न (७५ रु. ऑर्डि. रु. ६)	३३८-०
टाटा आयर्न (३० रु. डिफर्ड रु. ७ आ. ८)	१४९७-८

सोने-चांदी

सोने (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३४-११-०
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यांस	५२-१४-०

श्री ना दा ठा महिला विद्यापीठाचें पुणें येथील कॉलेज व त्याचें वैशिष्ट्य

ह्या विद्यापीठानें आसलेला अभ्यासक्रम हा स्त्रियांना विशेष उपयुक्त आदि एवढेंच नाही तर त्यांच्या सोई-गैरसोई काय आहेत व त्यांना कोणकोणत्या बाबतींत विशेष सवलती दिल्या-पाहिजेत हें लक्षात घेऊनच तो ठरविला आहे, हा या विद्यापीठाचा विशेष आहे

कॉलेजचें नाविन्य - (१) स्त्रियांना उपयुक्त असा त्रिशिष्ट अभ्यासक्रम (२) शिक्षणाचें माध्यम मातृभाषा (३) गृहीता-गमा ही शैवटची डिग्री तीन वर्षांत मिळविता येते. (४) फक्त स्त्रियाकरिताच असलेली संस्था

अभ्यासक्रम:- १ आवश्यक. - मातृभाषा, इंग्रजी, गृहजीवन-शास्त्र व इतिहास २ ऐच्छिक. - खाली दिलेल्या विषयांपैकी एक विषय ऐच्छिक घ्यावा लागते

१ गायन, २ ड्राइंग व पेंटिंग, ३ संस्कृत, ४ हिंदुस्थानातील कोणतीहि अर्वाचीन भाषा, ५ इतिहास व अर्थशास्त्र, ६ इंग्रजी, ७ गणित, ८ एथिक्स व फिलॉसफी, ९ नॅचरल सायन्स, १० भूगोल, ११ युरोपातील कोणतीहि अर्वाचीन भाषा.

इतिहास ह्या विषयात शैवटच्या वर्षी सोशियॉलॉजी व गृह-जीवन शास्त्र या विषयात फिजियॉलॉजी, हायजीन, सायकॉलॉजी व स्टडि ऑफ चाइल्ड माईंड याचा अंतर्भाव होतो व हे विषय दुसऱ्या व तिसऱ्या वर्षांत शिकविले जातात.

वर दिलेल्या ऐच्छिक विषयांपैकी पुणें येथील महाविद्यालयात सायन्स, संस्कृत, इतिहास, अर्थशास्त्र व चित्रकला हे विषय शिकविण्याची सोय आहे तसेच मराठी व गायन या विषयाची व्यवस्था ते विषय घेणारी मुलगी आल्यास करता येईल.

आमचें कॉलेज पुण्याहून फार दूर नसून हवेशीर अशा ठिकाणी कर्वेरोडवर आहे कॉलेजला जोडून एक वसतिगृह आहे. त्यावर रेक्टर खीच असून कुवची व्यवस्था वगैरे मलीच पाहतात.

यंदाचे निरनिराळ्या परीक्षांचे निकाल समाधानकारक असून द्रविड संस्कृत प्राइस या कॉलेजातील गगू परळकर या मुलीस मिळालें आहे.

	जी. ए	दुसरें वर्ष	प्रथम वर्ष
वसल्या	१६	२२	१५
पास झाल्या	११	१४	११

इतिहास या विषयात जी. ए मध्ये समाजशास्त्राचा अंतर्भाव होतो. गृहजीवनशास्त्र याची रचना पुढीलप्रमाणें आहे:-

प्रथम वर्ष. - वनस्पति शास्त्र व जीवशास्त्र
द्वितीय वर्ष. - शरीरशास्त्र व आरोग्य

जी. ए. - मानसशास्त्र (विशेषतः लहान मुलासंबंधी)
प्रिन्सिपल,

श्री ना. दा ठा कॉलेज फॉर वुइमेन,
वेरेंडवणें, पुणें ४

The Magazines Circulating Library

Supplies as many as Forty English and American Magazines, Twenty Marathi and Hindi Magazines twice a week at reader's Residence For details see

D P ATHALYE,

Prop Magazines Circulating Library,
Deccan Gymkhana, POONA 4

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ:-

दररोज सकाळीं १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द. सा. द. शं. २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द. सा. द. शं. ३ टक्के व्याज दिले जाते.

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दरांबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज: सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात.

मॅनेजिंग एजंट्स.

मुलांचा खाऊ

म्हणजे सर्व प्रकारचे पेपरमिंट, लेमन ड्राय, मिल्क टॉफी, वगैरे.

भावाचे माहितीपत्रक मागवा

भारत इंडस्ट्रिअल वर्क्स, ८१३ सदाशिव, पुणे २.

तमाम दंत रोगांचा नाश करून दांत उत्तम व चकट ठेवणारी सर्वांत उत्तम!

पोखील

लूकस पावडर

पोखील अँड को (रजिस्टर्ड) पूना सिटी

रोडगे गंगाय
मजबूत

स्वतंत्र

वापरा.

आपल्या पैश्याचा योग्य
मोबदला मिळवा.

स्वतंत्र
मिळतात.

गणेशन
रेडिया

कारखाना पत्ता:- ३० मिठगंज पेठ पुणे २

न. वि. वडनेरकर

जव्हेरी आणि सराफ,

रविवार पेठ, सराफ

वझार, पुणे २.

आमच्याकडे सोने, चांदी व मोत्यांचा माल सार्चाचा मिळेल. तसेच जुन्या जिनसा योग्य भावाने खरेदी केल्या जातात.

शुभकार्यात भेट देण्याकरिता सोन्याचादीच्या नमुनेदार व सुगंध वस्तु मिळतील.

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंढवा, पुणे. पदमजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हांस लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या देशांतच तयार करित होतो, आणि महाराष्ट्रांतील कागदाचा धंदा सुप्रसिद्ध होता.

सध्यांच्या यांत्रिक युगांत, कागदाचे प्रकार आणि त्यांस असलेली मागणी विलक्षण वाढली असता आम्ही पूर्ण स्वदेशी कागदच कां वापरूं नये आणि आम्हांस सर्व स्वदेशी कागद कां पुरवतां येऊं नये!

ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीने, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या

कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिले आहे.

तुम्हास कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधाने खालील पत्त्यावर

चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, बॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.

आपुली आपण करी स्तुति तो एक X X- !

—श्रीसमर्थ

परंतु, आत्मविश्वास असणें, ही
गोष्ट प्रत्येक ठिकाणीं प्रभावी
ठरते; प्रत्येक धंदेवाईकास यशस्वी
करणारा हा एकच सद्गुण आहे.

म्ह णू न च

आम्ही मोठ्या स्वाभिमानानें व आत्मविश्वासानें असें सांगूं शकतो
कीं, आमचें गिन्हाईक व हितचिंतक हे आमच्या 'टेलरिंग अँड
कटिंग'च्या कामावर बेहद खूष आहेत व आम्हांला 'कॉलेजिअन्स
पेट टेलर्स' असें म्हणतात. अप्-टु-डेट फॅशन्स हेंच आमचें
वैशिष्ट्य आहे.

पी. एम. अँड को.

आप्पावळवंत चौक, पुणे शहर.

सर्व प्रकारचे कोटिंग,
बुलन-सिल्क वगैरे,
शार्टिंग, फॅन्सी क्लॉथ,
आमच्या शो-रूमवर
पहावयास मिळेल.

—